

Aaron's Legacy

ראש חודש מנחם אב תשע"א

1 פסוק

וַתֵּנוּ בְּמִדְבַר צֶן הוּא קָדֵשׁ: וַיִּסְעוּ מִסֵּנַיִם וַיַּחֲזוּ בְּהַר וְהָרַב בְּקֶדֶה
אֲרָצוֹ אֲדָמוֹ: וַיַּעַל אַהֲרֹן מִהָרֹן הַהַר עַל-פִּי יְהוָה וַיִּקַּח
שֵׁם בְּשֵׁקֶת הָאֲרָבָעִים לְצִאֲתוֹ בְּגִידֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם בְּיַד
יְהוָה: וַיִּתֵּן לְחֹדֶשׁ: וְאֶהְרֹן כֹּדֶשׁ לְשֵׁשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה
בְּמִתּוֹ בְּהַר הָהָר: וַיִּשְׁמַע הַקִּנְעָנִי מִלֶּךְ עַד הָהָר

2 מאתי - פסוק

וַתֵּנוּ אֵת הַחַיִּיבוֹת וְהַשְּׁלֹמִים וְהַתְּשֻׁבָּה מִזֶּה וּמִזֶּה וּמִזֶּה
וְעַתָּה הִנֵּה הוּא: הַנּוֹרָה אֵמֶת הַנּוֹרָה בְּלִיָּה וְעוֹלָה לְאִימָצְאָה
לְאִשְׁתּוֹ בְּשֵׁלֹמִים וּבְמִשׁוֹרֵי הַלֵּךְ אֵתִי וְרַבִּים הַשֵּׁיב שְׁעוֹן:
בְּרַשְׁמֵי כָהֵן יִשְׁמְרֻרְעַת וְהוֹרָה וְיִקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאךְ

3 קצ

חיי

מסעי

משה

יבואר לפי מה שדרשו (כנל הניעל ק"ו
ע"ל) על הפסוק (דברים נ, ו) ברוך
אתה בבאך וברוך אתה בצאתך שתהא
יציאוך מן העולם כביאתך לעולם, כשם
שביאתך לעולם היא בלא חטא, כך
יציאך מן העולם בלא חטא. ואם האדם
זוכה לזה אין מיתחו ירידה אלא אדרבא
עלי"ה היא, שזוכה שם ליהנות מזיו
השכינה על ידי יגיעת כפיו בעוה"ז.

יש מעלה גבוהה מזו, שלא די בזה
שזוכה להחזיר את נשמתו לכדורא
זכה וברה, כביאתו לעולם, אלא זוכה
שנשמתו עולה לאחר פטירתו מן העולם
ומתעלה במעלות רמות ונשגבות יותר
ממה שהיתה בעת שבאה לעולם, וזהו
מה שאמר חז"ל (תולדות ע"ה) גדולים
צדיקים במיתתם יותר מבחייתם.

ומטעם זה מסבב המסבב כל הסיבות,
שיחזירו הצדיקים נשמתם
לבוראם על הר, כדי להורות בזה
שנשמתם עלתה במעלה גבוהה יותר,
ממה שהיתה בעת רדתה לעולם הזה.
ולכן דייק הכתוב ואמר על פטירתו של
אהרן, ויעל אהרן הכהן אל הר ההר,
להורות בזה כי פטירתו של אהרן הכהן
מן העולם היתה עליה גדולה עבודו, כי
התעלה על ידי זה יותר ממה שהיה
בעולם הזה.

ועלתה מעלתו של אהרן, לפי שאמר
חז"ל (ר"ה י"ג ע"ג) רבה שעסק
בתורה חי ארבעים שנה, ואילו אביו
שעסק בתורה ובגמילות חסדים היו שני
חיי ששים שנה. הרי שזכות עסק בתורה
ובגמילות חסדים גדולה היא יותר מעסק
בתורה ללא גמילות חסדים, ומכיון שאהרן
הכהן עסק בתורה ובגמילות חסדים, כמו

שהעיד עליו הנביא (מלאכי ג, ו) תורת אמת
היתה בפיהו וגוי בשלום ובמישור הלך
אתי וגוי ועל ידי זכויותיו של עסקו
בתורה ובגמילות חסדים, נתעלה אהרן
במעלות גבוהות מעל גבוה, ומטעם
זה מת אהרן בהר ההר, שהיה הר על
גבי הר, להורות על העליה במעלה אחר
מעלה.

ומטעם זה פירט הכתוב יום פטירתו של
אהרן, שהיה בראשון לחודש
אב, ובאותו יום נראו ראשי ההרים אתר
המבול (נחמ"א ט, ט) וכמו שביאר רש"י
שהיה זה בראשון לחודש אב, ועלתה
נשמתו של אהרן באותו יום למרומים,
להורות על עלייתו של אהרן במעלה
אחר מעלה.

אמנם הנה לכאורה יש להבין הלא להתעסק
בהבאת שלום לאו כל אחד מסוגל
לזה, ואם כן האיך אפשר לצוות על כל יחיד
מישראל לרדוף ולהביא שלום. וביותר קשה,
שהרי ידוע מה שהזכירו הרבה הצדיקים ז"ע,
כי צריך לברוח מכל מחלוקת יותר מהבורך
מפני האש, לפי שביקל אפשר להגרד לתוך
המחלוקת, ולכן לפני שאדם רודף להשכין
שלום בין החלוקים, עליו לבקש ימים ותהרות
של רחמים ותסרים שלא יבוא לידי מחלוקת,
ואם כן האיך אפשר לצוות לכל אחד להיות
רודף שלום.

ואיתא מצדיקים ז"ע, כי אחד מהענינים שיש
בוה הוא, כי מה שאמרו חז"ל "אוהב
שלום ורודף שלום", אין הכוונה שצריך לילך
ולחפש היכן נמצאת מחלוקת כדי להשכין שם
שלום, אלא שצריך לאהוב את השלום ולרדוף
אחריו אצל עצמו, ולעזור בלבבו רצון ותשוקה
גדולה לזכות אל מדה טובה זו, לפי שכח
הרצון הצמאן, בווראי יזכה לבטוח להשיג
מעלת השלום.

וידוע מה דאיתא בתנ"ל (תנחומא חוקת), כי
ישראל היו אוהבין יותר אהרן ממש,ה
כי אהרן היה משים שלום בין איש לחבירו
ובין איש לאשתו, ועל כך (במדב"ב כ"ב) ויבכו
את אהרן שלשים יום כל בית ישראל, אנשים
ונשים, ובמשה כתיב (דברים ל"ד ח) ויבכו בני
ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום,
האנשים לבד. ולכאורה הדבר תמוה מאד,
שהרי ברור דעה עסקינן, אשר היו מאוכלי
המן, הכר לבחינת (במדב"ב י"ד) עת"ל בעק,
וחיי דבוקים בהשי"ת כדכיקות היותו גדולה,

שיחזירו הצדיקים
סבות מסעי השם

בימים אלו מסוגל להתחזק במדת השלום
על ידי שמעורר בלבבו רצון ותשוקה לזכות
אל מדה טובה זו.

ואמרנו חז"ל במשנה (אבות פ"א מ"ב) הוי
מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף
שלום אוהב את חבריו ומקרבן לתורה. ואיתא
מהתרי"ם, ומעור צדיקים, ז"ע, (ורברנו מזה
בעוה"ש"ת בערב שב"ק פרשת בלק), כי בראש
חודש אב, יומא דהילולא של אהרן הכהן,
הזמן מסוגל להכליל בין תלמידיו של אהרן
הכהן, ולהתחזק במדה זו של אוהב שלום
ורודף שלום, אשר היא יסוד בית המקדש,
בבחינת (שה"ש ג') תוכו רצון אהבה, וכמבואר
בתנ"ל (יומא פ"ג ע"ב) שהתורבן היה כעץ שנאת
חנם, ולכן היה יסוד המשכן הארנים שנעשו
ממחצית השקל שנתנו ישראל, המורה על
בחינת השלום והאהבה וכידוע, ואיתא מצדיקים
ז"ע, כי בחינה זו של "הוי מתלמידיו" לא
נאמרה אלא רק על אברהם אבינו ואהרן הכהן,
הוא מקמת כי בניקל אפשר לכל יחיד להתקרב
בקדושת שני צדיקים אלו, ולכן המשילו חז"ל

הדבר כאילו אברהם אבינו ולאהרן הכהן יש
להם ישיבה עם תלמידים, וכל מי שרוצה
וחפץ, אפשר לו להכנס אליה ולהיות
מתלמדיהם.

9 ואם כן קשה הרבה לומר שהיו ביניהם מחלוקת מרובות כ"כ, עד שאהרן הכהן הוצרך לרדוף מדי יום להשכיח שלוש בתי אדם לחבירו.

ואיתא מהמאור עינים, ומהתולדות, והתידושש הרי"ם, ומעור צדיקים, ז"ע, כי אחד מהענינים שיש בוה, הוא, כי אהרן הכהן היתה מדרגתו בחינת המדות גבוהה מאד, בבחינת (שמות ט"ז ד) ונחמו מה, ובבחינת (שמות ד' י"ז) וראך ושמת בלבו, עד שהאיר גם בתוך לבבות ישראל שלא יבואו כלל לידי מחלוקת, ושירגיש כל אחד מהם עוצם המעלות של כל יחיד ושל כל ציבור, ויהא אהבה את הבריות באהבה (נשגבה ועצומה).

10 ועד"ז גם כל יחיד ויחיד, אין צורך לו לילך ולחפש היכן להשכיח שלום, אלא מהראוי לו להגיש אל דרגא גבוהה כזו בחינת המדות, עד שיהא כל כולו מלא וספוג עם שלום ואהבה, ואז ממילא ישפיע שלום ושלוח גם לכל סביבו, וכמו שהזכירו הצדיקים ז"ע, כי אף אם מבחין נראה כאילו האדם מחוקן כבר במדותיו, עד שאם אדם מצערו, אינו משיב לו דבר, ולראות תמיד מעלת חברו ולא חסרונו, ואינו מגיב בכלום, מ"מ לפעמים בחודי לבבו כואב לו הלבד קצת, ויש לו טענות והרעומות מרוע עשה לי חבירי כן, מרוע אמר לי כן, ועיקר עבודת האדם הוא שיהא כל כולו מלא וספוג שלום ושלוח, עד שגם בפנימיות לבבו לא ירגיש כלל שום צער וכאב ממה שאמר או עשה לו חבירו.

וחו"ל הקדושים הודיעו לנו, כי כדי להגיע למעלה עלינוה כזו בחינת המדות, הוא דייקא כשעה שאדם "אוהב שלום ורודף שלום", והיינו שהוא מעורר תמיד בלבבו רצון עצום ואהבה נשגבה אל מרח השלום, והוא מתור ומתפש תמיד האין יוכל להתעלות בחינת המדות, לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ולדבר

עם כל אחד דיבורים נוחים רגנים מאצות, וכשעה שאדם מצער אותו, לא לומר לו דבר, ואז כשעה שהוא משחוק וחסין לוכות למדה טובה זו, בוודאי יזכה לבסוף להשיגה.

ועתה בימי בין המצרים, יורד מלמעלה אור חדש ונשגב של בחינת "אוהב שלום ורודף שלום", והזמן מסוגל לכל יחיד, שיוכל בשנה הבאה להכליל בין תלמידיו של אהרן, ולוכות אל מדרגת גבוהה ועצומה במתן השלום והאהבה.

11 מהות מעלת החסד

כדי להבין את הענין עלינו לבאר מהי מעלת החסד השלימה ומהו שורשה, ומאידך, אילו פעולות הנראות כנובעות ממירת החסד ואינן כאלה. נהג, באמת אין אדם נחשב בעל חסד מכך שעושה מעשי חסד באופן חיצוני מכני גרידא מבלי הרגשת הלב, אלא רק מפני שהרגילוהו לכך, או שעושה "מצד ההכרח דהיינו כשהאיש העלוב הצריך להתחסד הוא בא אצלנו פעם ושתיים וקשה להשתמש ממנו, או אנו עושין עמו חסד, וגם אין עושין זה ברצון ובלב טוב כלל". במעשי חסד מהסוג הזה אין אדם ממלא את מה שהשי"ת מבקש ממנו שהוא "אהבת חסד" (אהבת חסד, ח"ב פ"א). ואפילו כאשר עושה חסד בזמן שהענינים מתחננים לפניו כדי להרגיע את מצפוננו, נמצא שעושה חסד לטובת עצמו ולא מתוך רצון הלב המשחוקק להיטיב לוולת, א"כ חסדים כאלה הם בבחינת "חסד לאומים חסאת", (משלי יד, לד) שדרשוהו חו"ל (ב"ב י'): "כל צדקה וחסד שגויים עושין חסא הוא להן, שאין עושין אלא: כדי שתמשך מלכותן... להתיהר בו... לחרף אותנו כו", דהיינו הכל למטרות אנוכיות - לטובת הגותן; ומבלי שום רצון להיטיב למקבלים, וחסד כזה הוא חסאת כי חסד הוא כעיקר מהות החסד, ואדרבא הכונה היא רעה.

חסד הרצון שאותו השי"ת דורש מאתנו הוא חסד בלי כוונת צדדיות אלא מתוך הרצון להיטיב, למדריגה זו אפשר להגיע בשתי דרכים, האחת כאשר

12 מצמצם את אנוכיותו ואינו חושב רק על עצמו אלא נותן דעתו על חבירו, ואז ראשית כל נפתחות עיניו לראות שיש גם אנשים אחרים מלבדו, ולאנשים אלו יש צרכים שהם זקוקים להם, ונחוק וחשוב מאד למלא את צרכיהם, וכאשר יכיר בזה, אכן ייטיב עצמו. והדרך האחרת היא מהמעשים החיצוניים אל הפנימיות, דהיינו כאשר יעשה מעשי חסד מבלי לחשוב ולהתעמק במעלתם, אך גם בלי כוונת צדדיות פסולות, נמצא שעב"פ בעת עשותו את פעולת החסד אינו עוסק בטובת עצמו, א"כ מתנתק הוא אז מהאנוכיות ומפנה מבטו אל חבירו, על ידי כן יפתחו עיניו לראות באיזו מידה חשוב ונחוק להתחסד עם חבירו ולהשלים לו את החסד לו, ואז בוודאי יוסיף לעשות עוד חסדים.

צמצום האנוכיות מביא לחסד השלם

צמצום האנוכיות מביא גם לכך שישה אוננו לשמוע בשימת לב את כל הזקוק לעזרתו, ובפרט את צעקת העניים, וידבר על לבם דברי עידוד ונחמה, וכן להקדיש ממנו לחשוב על צרכי חבירו כדי לתת לו עצות טובות, כמו שכתב רבינו יונה (שע"ת, ג, נד) "וחייב אדם לחשוב מהשכות להעלות נר עצות הגונות ומתקנות לחבירו זה אחד מעיקרי דרכי גמילות חסדים", וגם להאיר פנים לכל אחד ואחד.

13 So the Mishnah says in *Avos d'Rabbi Nasan* that if you give another person all the gifts in the world but do it with a sour face, it's as if you did nothing. Do you know why? Because you didn't give it to the person. You gave it to a need. And the need is not the person. It is simply something that he lacks. The person, the real person, is the composite of all the aspects of the person. If you give him a warm *shalom aleichem*, if you address the essence of the person, that is worth more than all the gifts in the world. [R. Finkel]

14 כאשר מלאך האלוקים בישר להם על הולדת הילד הורה למנוח ויעץ לו איך להתנהג עם הילד ואם כל זה ולא יסף עוד הראות אליו ידע מנוח כי זהו מלאך, רק בכוחו של מלאך להיטיב בלי לקבל תגובה על מעשיו, דרך רמו אמרו כי רק על חיות הקודש נאמר (יהוקאל א): "לא יסבו בלכתן איש אל עבר פניו ילכו", רק מלאכים הולכים ואינם מסבים ראשים לאחור מה עשתה פעולתם כל אדם ואפילו הגדול שבגדולים מעוניין לדעת מה פעלו מעשיו ומה היו תוצאותיהם.

ועל כך אמרו אם הרב דומה למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיהו, וכי האין ידע האדם אם רבו כמלאך, הלא מעולם לא דאה מלאכים רק הכוונה בזה היא כנ"ל אם הוא מכיר ברבו שאינו דורש טגבת עצמו אינו מחפש הכרת

נפש מררכי

הטוב מתלמידיו וכל מעיניו נחוננים רק להיטיב לזולתו אזי הוא כמלאך ה' שאינו דורש בשביל עצמו מאומה, וכמו שפירש החת"ס שתואר המלאכים הם "עומדים", כמו שנאמר (זכריה ג): "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". רק כאשר הרב מוכן להפקיר את עלייתו הרוחנית הוא אינו רוצה להלך הוא מוכן לעמוד במקומו בדרגתו הרוחנית בשביל להשפיע תלמידיו אזי הוא ה' המלאך ה' צבאות אשר יבקשו תורה מפיהו, אך כל עוד האדם הוא משפיע לתלמידיו בשביל קידומו האישי ועליתו הרוחנית אין זה הרב הדומה למלאך.

15

אין פירושה של מידת "עין טובה" רק להטיב ולמלא חסרונו הנצרך, אלא פירושה
צורת ההטבה, השתדלות תמידית בכל דבר המועיל ומטיב לחבירו. רק
באמצעות צורת ואופן ההטבה של אברהם אבינו מבחינים במידת עינו הטובה,
היינו, כשרואים כיצד טרח בעצמו לבחור ג' בני בקר, ולא סתם בני בקר אלא
מובחרים "רך וטוב", הכל כדי לעשות מהם ג' לשונות מטובלים בחרדל, רואים
מיד שלא היתה רצונו סתם למלאות חסרונו, אלא דרש עבור זולתו את המובחר
ביותר בעבורו. במעשה נטיעת האשל, בבקשתו "יוקח נא מעט מים" "השענו
תחת העץ" ובאמירתו "ואקחה פת לחם", לא ראינו בהם אם כי דאגה יתירה
לצרכי הזולת, אף שהן מעשי חסד מאין כמותם, מכל מקום עדיין לא הכיר בהם
רבינו יונה ביטוי למידת "עין טובה", כי אלו הם עדיין רק "מעשי" חסד, פעולות

הטבה, אבל טרם ניכרת בהם פנימיות "החסד" - עין טובה - הרצון והמחשבה
 שיהיה המובחר והמשובח ביותר לזולתו!

על דרך זו כתב המח"ל (נתיב עין טובה) שזהו ההבדל בין ילב טובי לעין טובה.
עין טובה היא "כאשר הוא רוצה וחפץ שיהיה חבירו בשלימות ובטוב". אין
הפצו רק שלא יחסר לחבירו מאומה ולא יצטער, ומשום שכואב לו לראות את
חבירו מצטער, יעשה מה שביכולתו ובלבד שלא יצטער - אלא חרבה מעבר מזה,
כשהוא רואה את חבירו, הוא חפץ בתכלית הטוב עבורו, הדבר שהוא הכי טוב
בשבילו כדי שיהיה בשלימותו.

זו היא מידת עין טובה! ובלעדיה יכול האדם אמנם להיות בדרגת בעל חסד
עצום, ומכל מקום עדיין לא תהיה בו מאותה מדה של "עין טובה"!

17

והח"ל הק, וצדיקים, ז"ע, גילו לנו, כי מדה
זו של "טוב", היא היסוד והשורש לכל
הבריאה, ועל דרך שאנו אומרים בכל יום
ובטובי מחודש בכל יום תמיד מעשה כראשית,
וכן אנו אומרים בברכת המזון הזן את העולם
כולו בטוב, והיינו שאל ברא הקב"ה עולם
ומלאו, והוא אינו מחודש אותו ומשפיע בו
בכל יום חנית וקיום, אלא מחמת שמדוך הטוב
להטיב.

ולכן מהראוי לאדם ללמוד מדרכי בוראו,
 ולהתדבק במדה זו של "טוב", ואף
 שפרטים רבים נכללים במדה זו, מ"מ כללות
 הענין השוין לכל אחד, היא, להיות תמיד
 מלא עם טובה, מחיקות, נעימות, שמחה, פנים
 מאירות, ולראות הצד הטוב שיש בכל דבר,
 ולהיות מרוצה מכל דבר, בכחית (מהלים צ'
 י"ח) והיה נועם ה' וגו', (שה"ש ה' ט"ז) חכו
 ממחקים וכלו מחמדים וגו', (משלי ג' י"ח) דרכיה
 דרכי נועם וגו', (יומא פ"ו ע"א) נאים דרכי
 מחוקקים מעשיו וכו', ועל דרך ההזהרה תול'
 (אבות פ"ב מ"ט) אזהרי דרך ישרה שידבק בו
 האדם וכו', רבי אלעזר אומר לב טוב, אמ

18

להם רואה אני את רברי אלעזר בן ערך שבכלל
 דבריו דבריכם. ולא להיות בן אדם אשר תמיד
 מר לו מכל דבר, וסתתקל בפנים וזעפות כל
 היום, ונאנח על כל דבר שאינו הולך כרצונו,
 ומסתכל על כל מה שקורה לו במבט שחור
 ועצוב, ורואה רק הצד הרע שיש בכל דבר.

ומצינו בחינה זו אצל החטא הקדמון של
 אדם הראשון, שעיקר הפגם היה אז
 מה שנחערב טוב ברע, ואף שאין לנו השגה
 בזה כלל, מ"מ הכל הוא ענין של לימוד,
 וכדאיתא מצדיקים ז"ע. ונכלל בזה, כי מקודם
 היה ה"טוב" עומד בפני עצמו, והיה רואים
 אותו בבהירות, משא"כ אחרי החטא נתערב
 הרע בטוב, ובכל דבר שבעולם, אדם מסתכל
 ורואה הרע שבו.

ואיתא בחז"ל (סוטה ג"כ ע"א) כי שבעה שמות
 יש לו ליצר הרע, רע, עול, טמא,
 שונא, מכשול, אבן, צפוני, ומ"מ השם המורגל
 כפי כל, הוא "יצר הרע", ולא אחד משאר
 השמות שלו, לפי שמעיקרי כוחות היצר, הוא
 מה שמתאמץ ומשתדל שיהא אדם רואה תמיד
 ה"רע" שבכל דבר, ולא יחבונן בעד הטוב
 שיש בו.

20

נעלה זו של "טוב", אשר אפשר להשיגה
 בחודש אב, וכמ"כ גם יומא דהילולא של
 אהרן הכהן הוא בתחילת החודש, לפי שמדתו
 של אהרן היתה מרח ה"טוב", וכלשון חז"ל
 (מנחות כ"ט ע"א) שהיה הכהן עומד ומטיב את
 הנרות. ונכלל בזה, שהיה משיש בשמור
 ישראל הנקראות נרות, ומלשון הכתוב (משל
 כ"י כ"ז) ור' ה' נשמת אדם וגו', שהיה מחבונן
 ומסתכלים תמיד על הטוב שיש בכל דבר.

19

והודש אב שאנו עומדים בו עתה, מסוגל
 ביותר להתחזק במדה זו של "טוב",
 שהרי איתא בחז"ל שכל חודש נברא כאות
 אחת, והודש אב נברא כאות "טיה", ואות
 "טיה" מורה על "טוב", וכמו שאמר חז"ל
 כי לכן כפוף ראשו של "טיה" בחוכו, לפי
 שטובא גניז בגייה. ולכן איתא בחז"ל (פסיקתא
 פ"א) כי הבית השלישי יבנה בחודש אב, שהרי
 עיקר השפעת בית המקדש, הוא כמבואר מדה

16

ובאמת כך מפורש בגמ' ביומא (ט ע"ב), מימרא ידועה אלא שאין מתבוננים בה
כראוי - וז"ל הגמרא: "אבל מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצוות
ובגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם", עכ"ל. הפלא
ופלא! בו בזמן שהיו עוסקים בגמילות חסדים היתה בס שנאת חנם! הרי לך
שגמילות חסד עם הזולת ושנאת חנם - אינם מהווים סתירה, ויכולים לדור
בכפיפה אחת בגוף אחד!

וזאת, כי כשיש שנאת חנם הרי היא פורקת את כל הגמילות חסד שבאדם עין
השורש, כי אצל אברהם אבינו הגמילות חסד נבעה מטוב עין, אבל אצל

האדם אשר חסרת לו מידת טוב עין, אומרת הגמ' שהגמ"ח שלו אינה גמ"ח צורה,
כי היא נובעת ממדותיו הרעות, מגאוותו, מרצונו להרגיש יותר טוב מחבירו,
מרצונו למשול ולשלוט על אחרים. רגילים אנו לחשוב - הרי הוא עוסק בגמ"ח
כל היום, עושה טובות אחת אחרי השניה, אין לך אדם טוב ממנו... נכון, הוא
עושה טובות, אבל הוא עושה טובות רק לאלו שהם למטה ממנו... ובלבד שישארו
למטה ממנו... אין זו עין טובה! ובגמ"ח נאלו בודאי אין שום סתירה שבד בבד
איתם תהיה ג"כ שנאת חנם!

"חסד" הוא בזמן שיש עין טובה ממנו צריך לנבוע מעיין של טוב, ולזה לא
נקראו תלמידיו של אברהם אבינו יעלי חסד, אלא יעלי עין טובה,
כי זה השורש והמבדיל בין חסד אמיתי לשאינו חסד.

21

"והנה משה ואהרן שבחר בהם הקב"ה הם
 מאירין לעולם לבני ישראל בכל הדורות, כמו
 שאמרנו (ברכות ז') גדולים צדיקים במיתתן
 יותר מבחייהם, ונחלתם לעולם תהיה, ומיתת
 אהרן כתיב בתורה ויעל כו' בראש חודש אב,
 כדי שזכותו יעמוד לנו בזה הזמן השפל,
 כענין דאיתא (סוטה יד) ובתוספות שם
 בשם מדרש אגדה) במושה רבינו ע"ה שנקבר
 מול בית פעור, להגן בזה המקום השפל מכל
 המקומות, כן הוכן אהרן להגן בזה החודש,
 ובזכותו נזכה לבנות בית המקדש, כי בית
 המקדש נחרב על ידי שנאת חנם, ואהרן הוא
 היפוך זה לגמרי שרודף שלום ואהבה, לכן
 היה הוא יסוד בית המקדש." [א"ת]